

*Suomi
Finland*
100

SUOMEN MATKASSA
100 VUOTTA KIVIRAKENNUKSIA

TARINAMME

Suomen matkassa. 100 vuotta suomalaisia kivirakennuksia.

Kivipohjaiset rakennusmateriaalit ovat olleet vahvasti mukana rakentamassa Suomea. Kansallisena juhluvuotena 2017 pidimme tärkeänä tarkastella jokaiselta itsenäisen Suomen vuosikymmeneltä kivirakennuksia, jotka heijastavat kansakunnan kehitystä ja kasvua nykypäivään asti.

Mukaan matkalle on mahtunut niin kansallisia monumentteja, yhteiskunnallisen ja teollisen kehityksen symboleja kuin asumista ja rakentamisen muutoksia. Suomi on muuttunut ja niin ovat myös kivirakennukset. Usein ne ovat toimineet näyttämönä koko yhteiskunnan muutokselle.

Kivi kestää. Suurin osa esiteltävistä kivirakennuksista on edelleen käytössä, vaikka käyttötarkoitus saattaakin olla muuttunut matkan varrella. Elinkeinonharjoittaminen on muuttunut asumiseen, niin rakennusten kuin kokonaisten alueiden kohdalla.

Suomi on haastavista lähtökohdista ja monen koettelemuksen kautta kehittynyt moderniksi yhteiskunnaksi. Kulunut vuosisata sisältää ylä- ja alamäkiä, surun ja ilon hetkiä. Tähän tarinaan kuuluu erottamattomasti kivistä rakennettu ympäristö.

Kampanjalla olemmekin ennen kaikkea halunneet onnitella ja juhlistaa 100-vuotiaasta Suomea. Yhdessä menestymme myös tulevaisuudessa.

Betoni ja muuratut rakenteet,
Jussi Mattila ja Tiina Kaski

SUOMEN MATKASSA. 100 VUOTTA KIVIRAKENNUKSIA.

*Suomi
Finland*
100

1910-luku: maailmanpalo ja itsenäistyminen

1910-luvulla maailma paloi. Ensimmäinen maailmansota riehui, mikä vaikutti merkittävästi myös Suomen asemaan. Maa itsenäistyi Venäjän vallasta vuonna 1917, eduskunnan päättäessä asiasta sittemmin puretussa Heimolan talossa. Seuraavana vuonna puhkesi kansan rikki repinyt sisällissota. Itsenäistymisen vuosikymmenellä kansallisen identiteetti muotoutui myös rakentamisessa. Vuosisadan alussa 70 % suomalaisista sai vielä elantonsa alku-
tuotannosta ja väestö asui maaseudulla. Suomi alkoi

kuitenkin muuttua ja kasvavat kaupungit alkoivat vetää väkeä puoleensa. Edelleen aktiivisessa käytössä oleva Kansallismuseo avattiin vuonna 1916. Tasavallan presidentin, Suomen valtiopäämiehen, kesäasunto Kultaranta puolestaan valmistui alun perin aikansa rikkaimman suomalaisen, suurliikemies Alfred Kordelinin toimesta. Maan itsenäistymisen vuosikymmenellä myöhemmin kansallisina symboleina toimineet rakennukset olivatkin keskeisessä asemassa.

Kansallismuseo tarjoaa nimensä mukaisesti kansallisesti merkityksellisiä elämyksiä sekä kuluneilta sadalta vuodelta että jo ajalta ennen itsenäisyyttä. Sen kantavana ajatuksena on itsessään rakennuksena heijastaa Suomen arkkitehtuurihistorian eri vaiheita. Suomen itsenäistyessä Valtion historiallinen museo nimettiin uudelleen Suomen kansallismuseoksi.

Kuva: Museovirasto

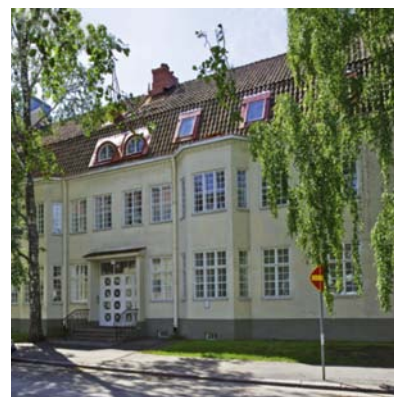
Kultaranta toimii presidentin kesäasuntona. Juhannus huomioidaan Kultarannassa omalla tavallaan. Siihen mennessä presidentti saapuu sinne ja juhannuskokko läheisellä karilla juhlistaa koko Naantalin seutua.

Kuva: Museovirasto

Suomen eduskunta kokoontui Heimolan talossa 1911–1931. Suomen itsenäisyysjulistuksen hyväksymisen lisäksi eduskunta myös valitsi siellä Friedrich Karlin toimimaan kuninkaana tilanteessa, jossa Suomesta olisi tullut monarkia.

Kuva: Museovirasto

Asuminen oli vuosisadan alun Suomessa eriytyntä: toisaalla oli työväen-kaupunginosia, jotka olivat vain osin suunniteltuja. Kantakaupungeissa taas oli isoja porvarisasuntoja. Eliel Saarisen suunnittelemat Suomen vanhimmat rivitalot valmistuivat Munkkiniemeen (kuva) 1910-luvulla.

Betoni ja Muuratut rakenteet esittelee juhluvuonna 2017 jokaiselta itsenäisen Suomen vuosikymmeneltä kivirakennuksia, jotka heijastavat kansakunnan kehitystä ja kasvua nykypäivään asti.

SUOMEN MATKASSA. 100 VUOTTA KIVIRAKENNUKSIA.

Suomi
Finland
100

1920-luku: iloa ja modernisaatiota

1920-luvulla alkoi kansallinen eheytyminen ensimmäisen maailmansodan, Venäjän vallankumouksen ja kansakunnan väkivaltaisen sisäisen välienselvittelyn jälkeen. Raskaan vuosikymmenen jälkeen ilo palasi arkeen ja talouskin nousi korkeasuhtanteeseen. Yhteiskunta alkoi modernisoitua. Koko vuosikymmenen kestäneen kieltolain aikaan hauskanpito ja huvittelu eivät lakanneet. Ravintolat, kuten Helsingin Kämp toimivat hyvän tuulen areenoina. Suomessa elinkeinoelämän kehittämiseen kiinnitettiin huomiota ja kansallista kulttuuria ja identiteettiä

pyrittiin vahvistamaan. Osana yhteiskunnan modernisoitumista ja yhteisen identiteetin rakentamista aloitettiin radiotoiminta vuonna 1926, kun Suomen Yleisradio lähetti ensimmäisen radiolähetysensä. Iso yhteiskunnallinen asia oli myös vuosikymmenen alussa vuonna 1921 voimaan astunut oppivelvollisuuslaki. Asuntorakentamisessa isoja kysymyksiä olivat työväen asutuskysymyksen ratkominen, asutustoiminnan tukeminen ja yhteiskunnan eheyttäminen. Rakennuksissa eli myös klassismi, joka näkyi mm. yksinkertaisina julkisivuina.

Hotel Kämp heijastaa huomattavasti vanhemmista juuristaan huolimatta erinomaisesti 1920-luvun modernisaatiota esimerkiksi siksi, että se oli Suomen ensimmäinen hotelli, jossa oli hissi. Moderni rakennus toimi myös ilon vuosikymmenellä paikkana, jossa helsinkiläiset raskaan 1910-luvun jälkeen nauttivat vapaa-ajastaan.

Kuva: Museovirasto

Vuonna 1911 Helsinki päätti, että suomenkielille lapsille rakennetaan kansakoulu Punavuorenkatu 10:een. Sodan vuoksi koulun rakentaminen siirtyi ja rakennus valmistui vuonna 1921.

Kuva: Museovirasto

Lahden suurradioasema sijaitsee Salpausselän harjulla. Ensimmäinen 10-20 watin tehoinen asema aloitti toimintansa Lahdessa 1920-luvulla. Lähetysten kuuluttajana toimi radioharrastajien sihteeri Edvard Cedergren.

Kuva: Museovirasto

Etu-Töölön asuinkerrostalot Sonckin korttelissa Museokadun varressa heijastavat ajan klassismia. Töölö rakennettiin keskiluokan asuinkaupunginosaksi, samaan aikaan Helsingissä rakennettiin Kallio työväestön kaupunginosaksi.

Kuva: Museovirasto

Betoni ja Muuratut rakenteet esittelee juhluvuonna 2017 jokaiselta itsenäisen Suomen vuosikymmeneltä kivirakennuksia, jotka heijastavat kansakunnan kehitystä ja kasvua nykypäivään asti.

1930-luku: ääri-ilmiöiden aika

1930-luvun Suomi oli vielä maatalousyhteiskunta, vaikka kaupungit kasvoivat. Vuosikymmenen alkupuolella maailmanlaajuinen lama näkyi myös Suomessa puutteena. Yhteiskunnassa ääriilmiöiden voimistuminen sai erityisesti Lapuan liikkeessä muotonsa. Kansallinen ilmapiiri oli kireä ja levoton. Vuosikymmenen loppua kohden taloustilanne parani ja yhteiskunnallinen koheesio vahvistui. Samaan aikaan kansainväliset jännitteet lisääntyivät. Vuosikymmenen lopulla Suomen ja Neuvostoliiton välille syttyi sotaan. Toinen maailmansota esti Helsinkiin kaavailut olympialaiset. Asuntorakentamisen vauhti vaihteli. Heikoimpana vuotena 1933 valmistui noin

tuhat asuntoa, mutta kun rakennustoiminta jälleen vilkastui, rakennettiin vuonna 1938 jo noin 7 000 asuntoa. Rakentaminenkin muuttui. 1920–1930-lukujen vaihteessa funktionalismi toi avoimet korttelirakenteet ja kadotti selkeät erot katu- ja piha-julkisivun väliltä. Alvar Aalto – yksi suurimmista suomalaisista arkkitehteistä – edusti usealla tältä vuosikymmeneltä historiaan jääneellä rakennuksella tyyliä. Rakennuksista aikakauden kehitystä voi laajemmin nähdä vaikkapa kansanvallan keskeisen näyttämön eduskuntatalon rakentamisessa. 1930-luvun lopulla alkoi myös uuden lastenlinnan rakentaminen vanhan tilojen käytyä ahtaiksi.

Eduskunnasta oli järjestetty suunnittelukilpailu jo vuonna 1908. Tuolloin voittanut ehdokas ei kuitenkaan voitu toteuttaa muun muassa keisarin vastustuksen johdosta. Itsenäistymisen jälkeisen toisen kilpailun voittajan ehdotus valmistui lopulta vuonna 1931. Kansanvallan symboli syntyi aikakaudella, jolloin kansanvalta haastettiin tiukasti Lapun liikkeen toimesta.

Kuva: Fred Runeberg, Helsingin kaupunginmuseo

Vuonna 1936 eli juuri ennen talvisotaa valmistunut Tilkan sotilassairaala toimi Suomen Puolustusvoimien keskussotilas-sairaalaana aina vuoteen 2005 asti.

Kuva: Constantin Grünberg, Museovirasto

1930-luvun suomalaisen funktionalismin suuri nimi Alvar Aalto suunnitteli muun muassa Kotkan Sunilan alueen tehdasrakennukset sekä asuntoalueen asemakaavan ja asuinrakennukset.

Kuva: Soile Tirilä, Museovirasto - Musketti

Uuden lastensairaalan hanke oli viivästynyt sekä maailmanpoliittisten tapahtumien että taloudellisten syiden johdosta. Vuosien 1936–38 talousarvioissa myönnettiin vihdoinkin varat suunnitteluun.

Kuva: Teuvo Kanerva, Museovirasto

SUOMEN MATKASSA. 100 VUOTTA KIVIRAKENNUKSIA.

*Suomi
Finland*
100

1940-luku: sodasta rauhaan

Suomi oli sotatilassa lähes seitsemän ensimmäistä vuotta 1940-luvulla. Varsinaisena sota-aikana puolustusvoimien päämaja sijaitsi Mikkeliissä lähellä rintamaa. Kivestä rakennettu valtakunnan itärajaa myötäillyt Salpalinja torjui hyökkääjää. Sota rikkoi yhteiskunnan monella eri tapaa ja edellyttikin päättyessään valtavaa uudelleenrakennustyötä. Valvontakomission varjo eli yhteiskunnan yllä, uutta yhteiseloä rakennettiin. Myöskään rakennettu ympäristö ei ollut entisensä. Lapin sodan myötä erityisen pahasti kärsi pohjoinen. Rovaniemellä onkin asema-kaavaa myöten edelleen vahvasti läsnä sodanjälkei-

nen rakentaminen. Toisen maailmansodan jälkeen jälleenrakentamisen tarve oli valtava. Maaseutua ryhdyttiin rakentamaan ensimmäisenä. Suomeen perustettiin sodan jälkeen 100 000 uutta pientilaa ja rakennettiin 75 000 asuintaloa. 1943 säädetty keskussairaalamallaki toi muassaan uudet sairaalakennukset. 1940-luvulla funktionalismin avoin rakennustapa yhdistyi lähiöaatteeseen, ja syntyi suomalainen metsäkaupunki. Sodassa tuhoutuneista taloista puolestaan kierrätettiin materiaaleja uusiin rakennuksiin. Sodan vuosikymmen päättyi rauhaan, mutta elää edelleen vahvasti rakennuksissa.

Mikkeli oli valittu Suomen puolustusvoimien päämajan sijoituspaikaksi, koska sen nähtiin olleen sopivalla etäisyydellä tulevista rintamista. Päämajan toimintojen keskus oli Mikkelin keskuskansakoulu, jossa toimii nykyisin museo.

Kuva: Sotamuseo

Keskussairaalamallin myötä Pohjois-Karjalan keskussairaala rakennettiin vuonna 1953 ja näin siitä tuli samalla maan ensimmäinen keskussairaala.

Kuva: Siun sote, Pohjois-Karjalan keskussairaala

Salpalinja (kuvassa Vironlahti) muodosti satojen kilometrien muodostelman Suomen itäraajalla. Sillä ei koskaan taisteltu, vaan hyökkäys onnistuttiin torjumaan aiemmin.

Kuva: MV/RHO 34026 Ulla-Riitta Kauppi 1994

Suomen ja Neuvostoliiton välirauhansopimuksen ehtoja jäi maahan valvomaan valvontakomissio, joka piti majapaikkaansa Hotelli Tornissa Helsingissä.

Kuva: Olof Sundström Museovirasto - Musketteri

Betoni ja Muuratut rakenteet esittelee juhluvuonna 2017 jokaiselta itsenäisen Suomen vuosikymmeneltä kivirakennuksia, jotka heijastavat kansakunnan kehitystä ja kasvua nykypäivään asti.

1950-luku: uusi alku ja kansainvälistä huomiota

1950-luku oli Suomelle uuden alun ja kehityksen aikaa. Toisen maailmansodan runtelema maa alkoi vauhdikkaasti teollistua. Vuosikymmenen alussa maa isännöi kesäolympialaiset, joiden myötä tutustuimme muun muassa Coca-Colaan.

Suomalaisiin rakennuksiin vuosikymmen jätti kaikkien tuntemat jälkensä: sodanjälkeiseen asutukseen vastattiin muun muassa rintamamiestaloilla, olympiastadion puolestaan toimii edelleen kansaa yhdistävien urheilujuhlien näyttämönä ja vuoden

1940 kisoja varten rakentamaan aloitettua Olympiakylää asutetaan tänä päivänäkin.

Kaupunkien rakentaminen käynnistyi vauhdilla oikeastaan vasta 1950-luvulla, jolloin kaupunkien väestömäärä alkoi kasvaa voimakkaasti. Pohjois-Suomessa teollistumisen kiihdytysvaihe näkyy teollisuus- ja voimalaitoksina. Vuosikymmen oli Suomelle murroskausi sekä elinkeinorakenteiden muutoksessa että kansainvälistymisessä.

Helsingin Taka-Töölössä sijaitseva olympiastadion valmistui jo vuonna 1938, mutta maailmansodan vuoksi toimi kisapaikkana vasta 1952.

Kuva: Volker von Bonin

Olympiakylä Helsingin Käpylän kaupunginosassa. Paikka on edelleen hyvin pidetty asuinalue.

Kuva: N. E. Wickberg, Helsingin kaupunginmuseo

Pirttikosken tunnelivoimalaitos valmistui Rovaniemelle vuonna 1959. Se louhittiin kallion sisään, jotta saatiin tarpeeksi putousta. Suuret rakennukset koneistoiheen toimivat kauko-ohjattuina Rovaniemeltä käsin.

Kuva: Johanna Forsius

Alvar Aallon suunnittelema ja vuonna 1952 valmistunut Sääntäsalon kunnantalo on monitoimirakennus, jossa on ollut niin kunnanhallintoa, kirjasto kuin myös asuntoja, liiketiloja ja vierashuoneita. Kokonaistaideteoksen viimeistelevät juuri tähän rakennukseen tarkoitetut huonekalut.

Kuva: Pekka Kyytinen, Museovirasto – Musketti

SUOMEN MATKASSA. 100 VUOTTA KIVIRAKENNUKSIA.

*Suomi
Finland*
100

1960-luku: murrosten muovaamana

1960-luku muutti Suomea pysyvästi. Murrosvuodet olivat näyttämönä sukupolvikapinalle, jonka ikoninen kotimainen ilmentymä oli Vanhan ylioppilastalon valtaus. Teollistuvan maan sisäinen muuttoliike toi valtavan määrän uusia asukkaita etelän kasvukeskuksiin, mikä asetti uudenlaisia vaatimuksia asuntorakentamiselle. Seurauksena oli lähiörakentamisen kultakausi ja vauhdikas kaupungistuminen. Rakenta-

misessa elementtirakentaminen, kerrostalot ja teollinen massatuotanto nousivat esiin, ja jäljet näkyvät edelleen ympäri Suomea. Samaan aikaan koettiin myös massamuuttoa Ruotsiin. Vuosikymmenen loppupuolella toteutettiin Saimaan kanavan kolmas rakentaminen, joka paransi yhteyttä Saimaalta Suomenlahdelle.

Vuonna 1968, päivää ennen Helsingin yliopiston ylioppilaskunnan 100-vuotisjuhlia opiskelijaoppositio valtasi juhlapaikan eli Vanhan ylioppilastalon. Eurooppalaisen opiskelijaliikkeen radikalisoituessa tapahtumasta kasvoi kotimainen sukupolvikokemus.

Kuva: Salokorpi A., Helsingin kaupunginmuseo

Saimaan kanavan maaperä on Venäjän valtion omistuksessa, mutta Suomi on vuokrannut sen pitkällä vuokrasopimuksella. Mälkiän sulussa pudotusta on 12,4 metriä.

Kuva: Pietinen Aarne, Museovirasto - Musketti

Lähiötalot sijoitettiin avoimen periaatteen mukaisesti, maastonmuotojen mukaan edullisiin ilmansuuntiin. Tätä veitsellistä asemakaavasommittelua edustaa muun muassa Jyväskylän Viitaniemi.

Kuva: Kanerva Teuvo, Museovirasto - Musketti

Yhteiskunnallinen korkeakoulu muutti ensin Helsingistä Tampereelle ja muutti sen jälkeen, vuonna 1966 nimensä Tampereen yliopistoksi.

Kuva: Salonen Lars Hugo, Museovirasto - Musketti

Betoni ja Muuratut rakenteet esittelee juhluvuonna 2017 jokaiselta itsenäisen Suomen vuosikymmeneltä kivirakennuksia, jotka heijastavat kansakunnan kehitystä ja kasvua nykypäivään asti.

1970-luku: kehityksen kaaria

1970-luku oli Suomessa kehityksen kyllästämä. Edeltävän vuosikymmenen radikalismia seurasivat ilmapiihiltään rauhallisemmat, mutta samalla tapahtumien täyteiset vuodet. Vuosikymmen tarjosi suuria ilmiöitä ja edistysaskeleita, jotka toivat maalle kansainvälistäkin huomiota. Kaupungistuminen jatkui ja suurempien kaupunkien lähiöitä rakennettiin vauhdilla. Huippuvuonna 1974 valmistui peräti 46 200 kerrostaloasuntoa. 1970-luvulla kolme neljäsosaa pääkaupunkiseudun uudisrakentamisesta tapah-

tui lähiöissä, muissa kaupungeissa lähes puolet. Yhteiskunnan ja talouden saralla yhteisymmärrystä rakennettiin monessa yhteydessä. Helsingin Finlandia-talo toimi näyttämönä suurelle kansainväliselle ETYK-kokoukselle. Korpilammella puolestaan kotimaiset vaikuttajapiirit kokoontuivat rakentamaan talouspolitiikan konsensusta. EEC-vapaakauppasopimus tuki taloudellista kehitystä. Pitkälle tulevaisuuteen kurkotti erityisesti peruskoulu-uudistus, joka alkoi Lapista ja tuotiin vaiheittain koko maahan.

Kaikille lapsille yhteisen peruskoulun taannut uudistus käynnistyi vuonna 1972 Lapista. Pohjoisesta se tuotiin vaiheittain etelään siten, että vuonna 1977 Espoo, Kauniainen, Vantaa sekä kuvan Pihlajiston ala-asteen kotikaupunki Helsinki viimeisinä kaupungeina liittyivät uuteen peruskoulujärjestelmään.

Kuva: Bremer Stefan, Helsingin kaupunginmuseum

Voimakas kaupungistuminen näkyi kaupunkeihin syntyvinä suurinakin lähiöinä. Hervanta Tampereella on lähiöiden kulta-ajan heijastuma.

Kuva: Museokeskus Vapriikki

Yhteiskuntapolitiikan kohokohta oli vuoden 1977 Korpilampi-seminaari. Elvytystä pohtimaan kutsuttu seminaari synnytti yhteiseen puhuntaan termin "konsensus".

Kuva: Hotelli Korpilampi

Vuonna 1975 maailman katseet olivat Helsingissä ETYK:in huippukokouksessa. Finlandia-talossa huipentunutta työtä on kuvattu "Helsingin hengellä" ja liennytysellä.

Kuva: Kanerva Teuvo, Museovirasto - Musketti

1980-luku: nousua ennen pohjakosketusta

1980-luku oli Suomessa vahvaa nousukautta, vaikka globaalisti talouskasvu jäi jälkeen aiemmista vuosikymmenistä. Teknologiset edistysaskeleet muun muassa kotitietokoneen ja matkapuhelimen muodossa saivat talouspolitiikassa vastinparikseen voimakkaan deregulaation eli markkinoiden vapauttamisen. Mediassa MTV:n uutiset syntyivät markkinoiden vapauttamisesta. Muutoksia tapahtui myös politiikassa, kun Urho Kekkosen pitkä kausi presidenttinä

tuli päätökseensä. Myös asuntojen rahoitusmarkkinat vapautuivat ja pankit alkoivat suorastaan tyrkyttää lainoja. Kuluttajasta tuli kuningas lähes yhdessä yössä. Vuosikymmenen loppua kohden nousukauden vire muuttui pankkien ja ylikuumentuvan talouden ajaksi. Asuntojen hinnat nousivat 1980-luvun lopulla kaikilla mittareilla mitattuna ennätyskorkealle ennustetaan tulevaa hintakuplaa.

Päätoimittaja Amos Andersonin vuonna 1940 valtiolle lahjoittama Tamminiemen huvila toimi kolmen presidentin virka-asuntona.

Tamminiemestä muodostui erityisesti presidentti Kekkosen 25-vuotisen kauden aikana vallan symboli, jonka saunassa tehtiin päätöksiä ja jossa laadittiin myllykirjeitä. Presidentti Kekkosen kuoleman jälkeen paikka avattiin museona joulukuussa 1987.

Kuva: Syrjänen Timo, Museovirasto - Musketti

MTV:n toimitilat Helsingin Pasilassa tunnetaan Pöllölaaksona. 1980-luvulla MTV:n uutiset aloittivat deregulaation myötä toimintansa ja televisiossa alkoi kuuluisa uutiskilpailu.

Kuva: Hakli Kari, Helsingin kaupunginmuseo

Rakentamisessa vahvistuivat kansalaisten lisääntyneeseen vapaa-ajan viettoon liittyneet tarpeet. Vuosikymmenelle ominaisena ilmiönä voidaan pitää Hervannan liike- ja julkisten palveluiden kompleksia, johon sisältyivät toimintaja vapaa-ajan keskus seurakuntatiloineen.

Kuva: MV/RHO Jari Heiskanen

Lähiöstä palattiin rakentamaan kaupunkien keskusta-alueille. Kuvassa Vironniemen päiväkodin lapsia ja aikuisia tutustumassa uuteen Katajanokan asuinalueeseen.

Kuva: Rista Eeva, Helsingin kaupunginmuseo

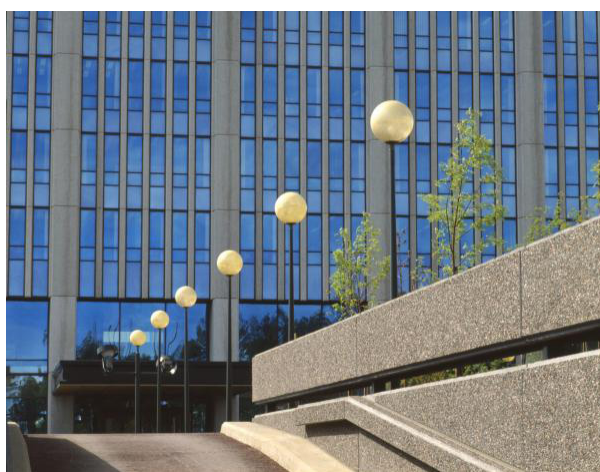
SUOMEN MATKASSA. 100 VUOTTA KIVIRAKENNUKSIA.

Suomi
Finland
100

1990-luku: uuteen maailmaan

1990-luvun alussa Neuvostoliitto hajosi. Tämä vaikutti Suomeen niin politiikassa kuin taloudessakin. Idänkauppa sukelsi ja kotimainen pankkikriisi syveni historiallisen raskaaksi lamaksi. Yrityksiä kaatui, työttömyys paisui, luottamus tulevaan romahti ja esimerkiksi sääntelemättömien omistusasuntojen rakentaminen käytännöllisesti katsoen pysähtyi. Tasapainon muuttuessa Suomi astui EU-jäsenyyden myötä länteen. Taloudessa veturiksemme nousi Espoon Kei-

laniemen yrityskeskittymä ja erityisesti Nokia, jonka matkapuhelimet valtasivat maailmanmarkkinat. Rakentamisen elpyessä vuosikymmentä väritti ekologisuuden ja hyvän kaupunkiympäristön korostaminen sekä teollisuusalueiden muuttaminen asuinalueiksi. Uutta maailmaa rakennettiin sekä kotimaassa että maailmankaupassa. Lopulta laman syvästä kuopasta nousikin eurooppalainen, 15 vuoden kasvutarina.

Suomi nousi 1990-luvun lamasta uuden teknologian voimalla. Erityisesti Nokian kännykät, mutta myös Koneen hissit ja muu vientivetoinen korkeanteknologian teollisuus valloittivat maailmaa. Merkittävä osa tästä uuden nousun globaalista klusterista sijoittui pääkonttoriensa osalta Espoon Keilaniemeen. Ajan oloja kuvaa se, että kuvan Nesteen torniksi rakennettu ja Fortumin pääkonttoriksi muuttunut tornitalo toimii seuraavaksi asuinkäytössä..

Kuva: MR-Studio Oy / Mainosruusu Oy, Keravan museo

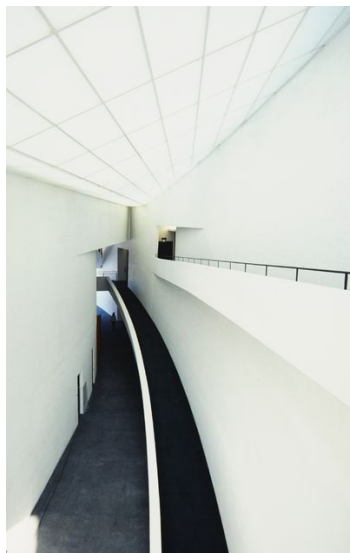
Osana kaupunkikehitystä entisiä teollisuusalueita muutettiin asuinalueiksi. Esimerkiksi Pikku Huopalahtea, jossa ennen asuntoja oli muun muassa romuttamoja, autokorjaamoja ja vanhojen tavaroiden kauppia, kutsuttiin aiemmin nimellä "Romu-Stocka". Nyt merenlahtea kiertää viihtyisä asuinalue.

Kuva: Betoni ja muuratut rakenteet

Kasinotalouden kovasta vauhdista seurasi pankkikriisi. Yritysten konkurssit johtivat tappioihin markkinoiden vapautumisen ensin kasvatettua riskejä. Äkkipysähdysten tultua Suomen Pankki oli keskeinen toimija kriisinhoidossa.

Kuva: Kajantie Arvo, Helsingin kaupunginmuseo

Uuden ajan heijasteena myös rakennettiin kokonaan uutta. Suomalaista taide- ja kulttuurielämää rikasti Nykyaiteen museo Kiasman valmistuminen. Rakennus itsessään on nähtävyys ja eduskunnan, rautatieaseman ja muun historiallisen keskustan yhteydessä aivan omanlaisensa.

Kuva: Tirri Matti, Museovirasto - Musketti

Betoni ja Muuratut rakenteet esittelee juhluvuonna 2017 jokaiselta itsenäisen Suomen vuosikymmeneltä kivirakennuksia, jotka heijastavat kansakunnan kehitystä ja kasvua nykypäivään asti.

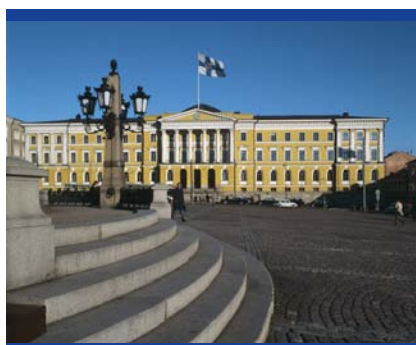
SUOMEN MATKASSA. 100 VUOTTA KIVIRAKENNUKSIA.

Suomi
Finland
100

2000-luku: notkeaan moderniin

Vuosituhaten vaihteen Suomi oli jälkiteollinen länsimaa, jonka koulutettu väestö mahdollisti osaltaan korkeaan osaamiseen nojanneen vahvan talouskasvun. Uusi vuosituhat toi mukanaan muutoksia. Parlamentarismia vahvistettiin perustuslakia uudistamalla. Tarja Halonen valittiin ensimmäisenä naisena presidentiksi. Shokkeja synnyttivät vuosikymmenen alun terrorismi ja loppupuolella puhjennut finanssi-
kriisi. Urheilun ystäviä koetteli Lahden MM-hiihtojen

doping. Väestön kotimaassa jatkettua keskittymistä etelään ja erityisesti pääkaupunkiseudulle rakentaminen korostui. Asumiseen ja rakennuksiin aika toi monimuotoisuutta ja värejä. Asuntojen pohjakaavat väljentyivät ja parvekkeet laajenivat. Mukavuutta hakien useihin asuntoihin rakennettiin sauna. Laajaan kehitykseen kuuluivat myös kehäteiden varsille, kaupunkien ulkovoikykkeille rakennetut palvelukeskittymät. Muutosten vauhti kiihtyi.

Vuoden 2000 perustuslakiuudistus vahvisti parlamentarismia. Presidentti-valtaisesta järjestelmästä oli alettu siirtyä uuteen jo Mauno Koiviston aikana. Nyt uudistus korosti entisestään eduskunnan ja pääministerin valtaa suhteessa presidenttiin. Tämä myös vahvisti Valtioneuvoston linnan merkitystä valtokeskuksena. Senaatintorin laitojen on kokonaisuudessaan nähty edustavan yhteiskunnan eri mahteja, kun sitä kehystävät linnan ohella tuomiokirkko ja Helsingin yliopisto.

Kuva: Bonin Volker von, Museovirasto - Musketi

Rakentamisen monimuotoistumisen yksi piirre oli hyvin korkeiden rakennusten toteuttaminen. Helsingin Vuosaaressa sijaitseva, vuonna 2006 alueen maamerkiksi valmistunut Cirrus on Suomen korkein asuinkerrostalo.

Kuva: Satu Toivonen, Vuosaari-Seura

Suomi on perinteisesti ollut vahva talviurheilumaa. Maakuvamme oli vuonna 2001 koetuksella, kun Lahden MM-hiihdot kääntyivät doping-katastrofiksi. Perinteinen urheilupyhättö isännöi myös Suomen 100-vuotisjuhlavuonna 2017 yhtä suurimmista tapahtumista eli viimeisimpiä MM-hiihtoja.

Kuva: Bonin Volker von, Museovirasto - Musketi

Lempäälässä sijaitseva Ideapark edusti tiiviin kaupunkirakenteen ulkopuolista liikerakentamista. Vuonna 2006 avatussa valtavassa kompleksissa on autoille varattuja parkkiruutuja 4000. Kehityskulku haastoikin tiiviin, ratojen varsia ja muuta joukkoliikenneverkostoa myötäillen rakentamisen.

Kuva: Reetta Tervakangas, Museokeskus Vapriikki

Betoni ja Muuratut rakenteet esittelee juhluvuonna 2017 jokaiselta itsenäisen Suomen vuosikymmeneltä kivrakennuksia, jotka heijastavat kansakunnan kehitystä ja kasvua nykypäivään asti.

2010-luku: kestävää koetellaan

2010-luku on laittanut kestävyysmonella tapaa koetukselle. Globaalisti ilmastoasiat ovat nousseet ennennäkemättömällä tavalla agendalle johtaen Pariisin sopimukseen. Ympäristönäkökohdat ovat korostuneet myös kotimaisissa valinnoissa. Atlantin toiselta puolelta käynnistynyt finanssikriisi puolestaan johti erityisen pitkittyneeseen talousahdinkoon Euroopassa ja samalla Suomessa. Lähialueiden epävakaus on pannut testiin eurooppalaisten suhtautumisen erilaisuuteen. Asumisenkin trendejä ovat olleet kestävään kehitykseen liittyvät näkökulmat. Kodin

suhdetta ympäristöön ja kaupunkirakenteeseen mietitään myös: miten esimerkiksi luonto tai mahdollisuus omaan aktiivisuuteen huomioidaan kaupunkiasumisessa. Samaan aikaan korkea rakentaminen on edelleen lisännyt suosiotaan. Tästä hyvä esimerkki on Tampereella 2014 avattu Hotel Torni. Tiivistyvää kaupunkia tuovat pääkaupunkiseudulle suunnitellut kaupunkibulevardit. 2010-luvulla kauppakeskukset ovat edelleen yleistyneet etenkin keskisuurissa kaupungeissa ruuhkaisimman Suomen ulkopuolella.

Kaupungistuminen jatkuu ja kaupungit muuttuvat. Helsingin Kaisa-talo heijastaa upealla tavalla vanhan muutosta uuteen. Julkisia tiloja tarkastellaan niitakin entisestä poikkeavalla tavalla. Uusi talo tuo perinteiseen kaupunkikuvaan vahvasti luontoyhteyden elävöittäen samalla kaupunkilaisten yhteistä tilaa. Helsingin yliopiston pääkirjasto kylpee valossa.

Muuntojoustavuus on uuden rakentamisen keskeisiä kehityssuuntia. Valtion patruunatehtaan alue Lapualla on muutunut arvokkaaksi kulttuurikeskukseksi asiantuntevalla ja perinteitä kunnioittavalla korjausrakentamisella.

Asumiseen ja rakentamiseen kohdistuu kasvavia vaatimuksia sekä viihtyvyyden että ympäristönäkökohtien johdosta. Raken Viikinkaari vuokra-asumisen mukaisesti sopusointuisuutta luonnon kanssa haetaan konkreettisesti ja samalla esteettisesti.

Rakentamisessa on kunnianhimo kasvanut ylöspäin. Tammelan vanhalla ratapihalla nousi huomattavan korkea Hotel Torni Tampereella. Korkeutensa lisäksi se edustaa tyyppillistä kehitystä hyödyntäen kaupunkien entisiä teollisuuden käytössä olevia alueita asuin- tai muuhun käyttöön.

Kuva: Saana Säilynoja, Museokeskus Vapriikki

TULEVAISUUS

Matka jatkuu. Suomalaisten kivirakennusten seuraava vuosisata.

Sanotaan, että muutos on ainoa todella pysyvä asia. Maailma ympärillämme muuttuu. Kivirakennukset ovat Suomen matkassa myös yhteisen tarinan tulevilla luvuilla.

Huominen tulee olemaan kestäviä valintoja ja ihmisten tarpeiden huolellisempaa huomioimista. Tulevaisuus tulee myös synnyttämään omat innovaationsa.

Kivirakentaminen on tärkeä kansantalouden ja työllisyyden avittaja. Reilussa kilpailussa ja talouden, ympäristön sekä viihtyvyyden vaatimusten olosuhteissa kivi menestyy. Matkamme jatkuu.

Ennustaminen ja erityisesti tulevaisuuden ennustaminen on tunnetusti vaikeaa. Uskallamme silti odottaa huikeita kehitysaskeleita niin yhteiskunnassa kuin rakentamisessakin. Hankaluuksiltakaan ei vältytä.

Betoni ja muuratut rakenteet jatkavat suomalaisten kivirakennusten ja suomalaisen yhteiskunnan yhteisen tarinan kirjoittamista. Tulemme vuodesta 2018 lähtien esittelemään seuraavan vuosisadan kivirakennuksia.

Tervetuloa mukaan matkalle!

Betoni ja muuratut rakenteet
2017